

Handläggare: Ann Gardeström
Telefon: 08-508 25 411

Till
Socialnämnden 2011-03-24

Förslag till reviderade riktlinjer för familjevård av barn och ungdomar

1 bilaga

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förslaget till revidering av nuvarande riktlinjer för familjevård av barn och ungdomar.
2. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

Familjevård för barn och ungdomar har under en lång period varit föremål för debatt och krav på förändring, både nationellt och inom staden. FN:s Barnkonvention har funnits i drygt 20 år och synen på barn har under de åren gradvis förändrats. Samhällets stöd till barn i samhällsvård har granskats frekvent under senare år. Familjevård är idag den vanligaste formen av vård utanför hemmet, den bedrivs av lekmän med stöd av professionella och har en stark tradition i Sverige.

Socialförvaltningen har gjort en översyn av riktlinjerna för familjehemsvård av barn och ungdomar. Riktlinjerna baseras på gällande lagstiftning och FN:s

barnkonvention samt det politiska uppdraget att särskilt genomlysastadens barn- och ungdomsvård, BUSS-utredningen (SAN mars 2009).

Bakgrund

De gällande riktlinjerna för stadens familjevård av barn och ungdomar antogs av Kommunstyrelsen 2004-11-24. Smärre justeringar har skett efter detta. Under åren som följt har familjevården återkommande varit föremål för granskningar från olika håll och revidering av riktlinjerna har påbörjats i omgångar. Förvaltningen fick i januari 2008 ett stort uppdrag om en översyn av arbetet med utsatta barn och unga i staden, Barnuppdraget i Stockholms Stad, (BUSS) där ett av uppdragen var att föreslå förbättringar för stadens familjevård. Utredningen som presenterades för SAN i mars 2009 innehöll bl.a. ett stort antal förslag på hur familjevården i Stockholms stad kunde förbättras och utvecklas. Den kunde också konstatera att familjevården i Stockholm höll en hög kvalitet generellt men att vissa områden behövde förstärkas och utvecklas. Förvaltningen fick efter BUSS-utredningen i uppdrag att fortsätta arbetet med utveckling och förändring av stadens familjevård och en projektledare tillsattes i januari 2010. Arbetet med att revidera riktlinjerna har pågått parallellt med projektet.

En rad nationella utredningar har berört området under de senaste åren. Inför revideringen av riktlinjerna har förvaltningen inhämtat underlag främst från Barnskyddsutredningen (SOU 2009:68), Vanvårdsutredningens delbetänkande (SOU 2009:99), Social Rapport 2010 (socialstyrelsen 2010), Upprättelseutredningen (SOU 2011:9).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor i samarbete med en arbetsgrupp med representanter från familjevården vid fyra stadsdelsförvaltningar (Farsta, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta), juridiska avdelningen samt förvaltningens enhet Resursteam barn och ungdom.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I det följande redogör förvaltningen för huvuddragen i de föreslagna förändringarna av riktlinjerna.

Ett förstärkt barnperspektiv

Vikten av att göra barn delaktiga genom att ge dem information och lyssna på barnens egna synpunkter har förtydligats i hela handläggningsprocessen. Synen på barn som subjekt har förstärkts och behovet av att barn får information på ett sätt

som de kan förstå, oavsett ålder, har understrukits. Kraven på att dokumentera hur, när och vilken information som barnet fått har förtydligats.

Förstärkt tillsyn

Förvaltningen föreslår att tillsynen av familjehemmen blir mer frekvent genom att minst fyra besök om året ska göras i familjehemmet. Förvaltningen föreslår att minst ett av dessa besök ska vara oanmält. Barnets socialsekreterare åläggs att föra enskilda samtal med barnet, på annan plats än i familjehemmet, om barnet vill det.

Stabilitet och långsiktighet

En ökad stabilitet och trygghet för placerade barn måste eftersträvas. Förvaltningen föreslår därför att utredningen som ligger till grund för ett beslut om vård i familjehem på ett tydligare sätt än vad som är fallet idag måste ta ställning till om placeringen av barnet ska vara långsiktig. I förslaget till reviderade riktlinjer tydliggörs vikten av att öka stabiliteten för barn genom adoption eller vårdnadsöverflyttning samt, om placeringen bedöms vara kortsiktig, insatser till vårdnadshavare.

Vårdnadshavares rättigheter och skyldigheter

För att det ska bli möjligt att avgöra om ett barn ska vara långsiktigt placerad behöver verksamma insatser till barnets vårdnadshavare erbjudas. I förslaget till reviderade riktlinjer tydliggörs stadsdelsförvaltningarnas ansvar att erbjuda insatser för att förändra bristande föräldraförmåga, om vårdnadshavarna är villiga att ta emot en sådan insats. Efter tre år stadgar socialtjänstlagen att överflyttning av vårdnaden till familjehemmet ska övervägas. I de fall barnet är boende i familjehem måste stadsdelsförvaltningarna erbjuda ett långsiktigt stöd till vårdnadshavarna för att deras förmåga att fungera som förälder på avstånd ska upprätthållas.

För att en vårdnadshavare ska kunna hålla kontakten med sitt placerade barn krävs ibland resor till ett familjehem. I förslaget tydliggörs att dessa resor och andra kostnader som en vårdnadshavare kan ha i samband med ett planerat umgänge ska betalas av socialtjänsten, som ett led i stödet till barnet för att ett umgänge ska ske. En prövning av vårdnadshavarens ekonomiska förutsättningar kan behöva ske, men utgångspunkten måste vara barnets rätt till kontakt med sina vårdnadshavare/föräldrar.

Förstärkt fokus på barns rätt till utbildning

I förslaget till reviderade riktlinjer förtydligas skolhuvudmannens skyldigheter och socialtjänstens rätt att ställa krav på skolan när det gäller en placering av ett

skolpliktigt barn. Det kan innebära att skolan ska delta vid överlämnningen av ett barn till en ny skola och lämna adekvat underlag till den nya skolan. Socialtjänstlagen stadgar att det är socialtjänstens skyldighet att följa vården och där inbegrips både utbildning och hälsa. Socialtjänsten förfogar inte över vare sig skolan eller hälsovården men ska vara en aktiv part för att barnet ska få sina rättigheter på dessa områden tillgodosedda. De nya riktlinjerna hänvisar till stödmaterialet om samverkan som tagits fram gemensamt av utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

Barn i samhällsvård ska i så stor utsträckning som möjligt ha likvärdiga förutsättningar som andra barn, vilket kan innebära att de i vissa situationer behöver mer än andra barn. Förvaltningen föreslår att det vid placeringar av äldre barn bör övervägas om de ska få tillgång till dator med internetuppkoppling. Detta mot bakgrund att dagens skola ofta kräver att barn har tillgång till en dator i hemmet och att datorn i ett modernt samhälle är en förutsättning för både kommunikation och identitet, särskilt för unga människor.

Eftervård

Ett förtydligande av stadsdelsförvaltningarnas skyldighet att erbjuda barn och ungdomar eftervård har gjorts i förslaget till nya riktlinjer. Det kan innebära insatser i form av fortsatt familjehemsplacering, stödboende, särskilt stöd för att klara gymnasiet eller för att hitta bostad och arbete.

Utbildning av familjehem

I förslaget till reviderade riktlinjer förtydligas att alla familjehem ska ha genomgått grundutbildning för att bli godkända som familjehem för stadigvarande vård och få arvode. Familjehemmet ska genom avtal även förbinda sig att delta i fortbildning som erbjuds genom socialförvaltningens Resursteam för barn och ungdom.

Kommande förändringar i omvärlden

Den nya Skollagen börjar gälla 1 juli 2011 men konsekvenserna för de familjehemsplacerade barnen går ännu inte att överblicka. Socialstyrelsen ska utarbeta en handbok för familjevård och förvaltningen har träffat ansvariga tjänstemän för att föra fram stadens synpunkter. Socialstyrelsen har påbörjat ett arbete med ett evidensbaserat bedömningsinstrument för tilltänkta familjehem där en stadsdelsförvaltning har deltagit i arbetet. De två metoder som idag används för att utreda om familjehem är lämpliga för sitt uppdrag, Kälvestenmetoden och PRIDE, är inte evidensbaserade men har använts sedan länge. Ett nytt

evidensbaserat bedömningsinstrument håller på att tas fram av socialstyrelsen och kommer att introduceras i staden så snart det är färdigutvecklat.

Bilaga

Förslag till reviderade riktlinjer för familjevård av barn och ungdomar